Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØEA
od 18. rujna 2019.[1]

Predmet C-176/18

Club de Variedades Vegetales Protegidas
protiv
Adolfa Juana Martíneza Sanchísa

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Oplemenjivačka prava na biljnu sortu Zajednice – Uredba (EZ) br. 2100/94 – Članak 13. stavci 2. i 3. – Učinci zaštite – Sustav stupnjevane zaštite – Sadnja sastojaka sorte i žetva ili berba njihovih plodova – Razlika između radnji počinjenih u pogledu sastojaka sorte i radnji poduzetih u pogledu požetog ili pobranog materijala – Pojam ‚neovlašteno korištenje sastojaka sorte' – Članak 95. – Privremena zaštita"

I. Uvod

1. Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) svojim zahtjevom za prethodnu odluku pita Sud o tumačenju članka 13. stavaka 2. i 3. Uredbe (EZ) br. 2100/94 o oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu Zajednice[2].

2. Taj je zahtjev podnesen u okviru spora između Cluba de Variedades Vegetales Protegidas (u daljnjem tekstu: CVVP), subjekta ovlaštenog za ostvarivanje prava nositelja oplemenjivačkog prava Zajednice na sortu mandarina, i vlasnika poljoprivrednog gospodarstva. CVVP prigovara potonjem vlasniku da je posadio drveće te zaštićene sorte, kao i da je pobrao i stavio na tržište njezine plodove, a da pritom nije dobio odobrenje nositelja niti mu isplatio razumnu naknadu.

3. Sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati je li, kad poljoprivrednik od rasadnika kupi sadnice neke zaštićene sorte u razdoblju između objave zahtjeva i dodjele oplemenjivačkih prava, za njihovu sadnju te kasniju berbu i prodaju njihovih plodova potrebno, s jedne strane, oplemenjivaču platiti razumnu naknadu s obzirom na to da su se te radnje dogodile tijekom tog razdoblja i, s druge strane, dobiti odobrenje potonjeg oplemenjivača s obzirom na to da one traju i nakon dodjele oplemenjivačkih prava.

1 Izvorni jezik: francuski

2 Uredba Vijeća od 27. srpnja 1994. (SL 1994., L 227, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 24., str. 3.)

II. Pravni okvir

A. Uredba br. 2100/94

4. Člankom 5. stavcima 2. i 3. Uredbe br. 2100/94 određuje se:

„2. Za potrebe ove Uredbe ‚sorta' znači skupina biljaka unutar najniže botaničke sistemske jedinice, čije se grupiranje, bez obzira na to jesu li uvjeti za stjecanje oplemenjivačkog prava na biljnu sortu u potpunosti ispunjeni, može:

– odlikovati izražajnošću svojstva koja proizlaze iz određenoga genotipa ili kombinacije genotipova,

– razlikovati od bilo koje druge biljne skupine iskazivanjem najmanje jednog od navedenih svojstava,

i

– smatrati jedinkom u pogledu njezine sposobnosti da se umnožava nepromijenjena.

3. Skupina bilja sastoji se od cijelih biljaka ili dijelova biljaka sve dok takvi dijelovi mogu proizvesti cijele biljke (dalje u tekstu oba kao ‚sastojci sorte')."

5. U skladu s člankom 13. stavcima 1. do 3. te uredbe:

„1. Oplemenjivačko pravo na biljnu sortu Zajednice ima takav učinak da nositelj ili nositelji oplemenjivačkog prava na biljnu sortu Zajednice (dalje u tekstu ‚nositelj') ima pravo na poduzimanje radnji određenih u stavku 2.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbe članaka 15. i 16., sljedeće radnje u pogledu sastojaka sorte ili požetog ili pobranog materijala zaštićene vrste (dalje u tekstu oba kao ‚materijal') zahtijevaju davanje odobrenja od strane nositelja:

(a) proizvodnja ili reprodukcija (umnažanje);

(b) kondicioniranje za umnažanje;

(c) ponude za prodaju;

(d) prodaja ili drugo stavljanje na tržište;

(e) izvoz iz Zajednice;

(f) uvoz u Zajednicu;

(g) skladištenje za bilo koju od namjena koje su navedene u točkama (a) do (f).

Nositelj može davanje ovog ovlaštenja uvjetovati i ograničiti.

3. Odredbe stavka 2. primjenjuju se u odnosu na požeti ili pobrani materijal samo ako je on dobiven neovlaštenim korištenjem sastojaka zaštićene sorte i ako nositelj nije imao odgovarajuću mogućnost ostvariti svoje pravo u odnosu na navedene sastojke sorte."

6. U članku 94. navedene uredbe, naslovljenom „Povreda”, navodi se, u njegovu stavku 1.:

„Osobu koja:

(a) počini jedno od djela određenih u članku 13. stavku 2., a da nema pravo to učiniti, u pogledu sorte za koju je dodijeljeno oplemenjivačko pravo na biljnu sortu Zajednice

[…]

nositelj može tužiti za prestanak takve povrede ili za plaćanje razumne naknade ili oboje.”

7. Člankom 95. iste uredbe, naslovljenim „Postupci koji prethode dodjeli oplemenjivačkih prava na biljnu sortu Zajednice”, predviđa se da „[n]ositelj može zahtijevati razumnu naknadu od svake osobe koja je u vremenu između objavljivanja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava na biljnu sortu Zajednice i njegove dodjele izvršila djelo koje bi joj bilo zabranjeno izvršiti nakon priznanja”.

B. Konvencija UPOV

8. Europska unija stranka je Međunarodne konvencije za zaštitu novih biljnih sorti [3], čiji članak 13., naslovljen „Privremena zaštita”, glasi kako slijedi:

„Svaka ugovorna stranka dužna je osigurati mjere radi zaštite interesa oplemenjivača tijekom razdoblja od podnošenja ili objave zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava do dodjele tog prava. Takve će mjere imati za posljedicu da nositelj oplemenjivačkog prava barem stekne pravo na pravednu naknadu od bilo koga tko je u tom razdoblju proveo radnje koje, kad se pravo dodijeli, zahtijevaju odobrenje oplemenjivača prema članku 14. Ugovorna stranka može osigurati da se navedene mjere primjenjuju samo na osobe koje je oplemenjivač izvijestio o podnošenju zahtjeva.”

9. U skladu s člankom 14. Konvencije UPOV:

„(1) [*Radnje u odnosu na reprodukcijski materijal*] *(a)* U skladu s člancima 15. i 16., sljedeće radnje koje se odnose na reprodukcijski materijal zaštićene sorte zahtijevaju odobrenje oplemenjivača:

(i) proizvodnja ili reprodukcija (umnožavanje),

(ii) kondicioniranje u svrhu razmnožavanja,

(iii) nuđenje na prodaju,

(iv) prodaja ili drugi način plasmana,

(v) izvoz,

(vi) uvoz,

(vii) skladištenje u bilo koju svrhu navedenu pod (i) do (vi) gore.

(b) Oplemenjivač može svoje odobrenje podvrgnuti uvjetima i ograničenjima.

3 Potpisana pod pokroviteljstvom Unije za zaštitu novih biljnih sorti (UPOV) 2. prosinca 1961. i izmijenjena u Ženevi 10. studenoga 1972., 23. listopada 1978. i 19. ožujka 1991. (u daljnjem tekstu: Konvencija UPOV). Unija je pristupila toj konvenciji Odlukom Vijeća 2005/523/EZ od 30. svibnja 2005. o odobravanju pristupanja Europske zajednice [Konvenciji UPOV] (SL 2005., L 192, str. 63.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 171.).

(2) [*Radnje u odnosu na ubrani materijal*] Prema člancima 15. i 16., radnje navedene u stavcima od (1)(a)(i) do (1)(a)(vii) koje se odnose na ubrani materijal, uključujući čitave biljke i dijelove biljaka, pribavljene neovlaštenom uporabom reprodukcijskog materijala zaštićene biljne sorte, zahtijevaju odobrenje oplemenjivača, osim ako oplemenjivač nije imao razumnu mogućnost korištenja svojim pravom glede tog reprodukcijskog materijala."

III. Glavni postupak, prethodna pitanja i postupak pred Sudom

10. Nadorcott Protection SARL. podnio je 22. kolovoza 1995. Uredu Zajednice za zaštitu biljnih sorti (CPVO) (u daljnjem tekstu: Ured) zahtjev za dodjeljivanje oplemenjivačkih prava za sortu mandarina, nazvanu Nadorcott. Zahtjev je objavljen u *Službenom listu Ureda Zajednice za zaštitu biljnih sorti* 22. veljače 1996.

11. Ured je dodijelio oplemenjivačka prava Odlukom od 4. listopada 2004., objavljenom u *Službenom listu Ureda Zajednice za zaštitu biljnih sorti* 15. prosinca 2004.

12. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (udruženje poljoprivrednih zadruga Valencije, Španjolska) pobijala je tu odluku pred žalbenim vijećem Ureda. Ta žalba imala je suspenzivni učinak u pogledu dodjele oplemenjivačkih prava sve dok nije odbijena Odlukom od 8. studenoga 2005., objavljenom u *Službenom listu Ureda Zajednice za zaštitu biljnih sorti* 15. veljače 2006.

13. Odluka žalbenog vijeća Ureda bila je pobijana pred Općim sudom Europske unije. Ta tužba nije imala suspenzivni učinak na dodjelu oplemenjivačkih prava te je odbijena [4].

14. Nadorcott Protection dodijelio je društvu Carpa Dorada, SA isključivo pravo na iskorištavanje biljne sorte Nadorcott. Potonje društvo opunomoćilo je tužitelja u glavnom postupku, CVVP, da protiv tuženika Adolfa Juana Martíneza Sanchísa podnese tužbu zbog povrede navedenih prava.

15. A. J. Martínez Sanchís vlasnik je dviju čestica od kojih je na prvoj u proljeće 2005. posađeno 506 stabala biljne sorte Nadorcott, a na drugoj 998 stabala te sorte u proljeće 2006. Te su sadnice kupljene od rasadnika, u objektu otvorenom za javnost, u vremenu između objave zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava na tu sortu i dodjele oplemenjivačkih prava 15. veljače 2006. Otada je na tim česticama ukupno provedeno 100 zamjena.

16. CVVP je A. J. Martíneza Sanchísa tužio pred sudom jer je povrijedio prava nositelja oplemenjivačkog prava Zajednice na biljnu sortu Nadorcott i prava osobe koja uživa pravo na njezino iskorištavanje time što je stabla te sorte posadio, cijepio i komercijalno iskorištavao. Konkretnije, CVVP je podnio, s jedne strane, tužbu koja se temelji na privremenoj zaštiti u odnosu na navodne povrede koje su prethodile datumu dodjele oplemenjivačkih prava za navedenu sortu i, s druge strane, tužbu zbog povrede u odnosu na radnje nakon tog datuma. Osim utvrđenja povrede, CVVP je zahtijevao prestanak svih prethodno navedenih radnji, uključujući stavljanje na tržište plodova drveća zaštićene sorte. Štoviše, CVVP je zahtijevao i naknadu štete koju je navodno pretrpio zbog radnji prije i nakon 15. veljače 2006., kao i objavu predstojeće presude.

4 Presuda od 31. siječnja 2008., Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana/CPVO – Nador Cott Protection (Nadorcott) (T-95/06, EU:T:2008:25)

17. Prvostupanjski sud odbio je tužbu jer su zahtjevi zastarjeli u skladu s člankom 96. Uredbe br. 2100/94[5]. Usto, taj je sud u biti smatrao da uvjeti predviđeni člankom 13. stavkom 3. te uredbe nisu ispunjeni, tako da se nositelj oplemenjivačkog prava nema pravo protiviti poduzimanju radnji u pogledu požetog ili pobranog materijala zaštićene sorte. Stoga, prema mišljenju navedenog suda, nositelj nije utvrdio da se reprodukcija mandarina u rasadniku odvijala bez njegova odobrenja i da nije imao odgovarajuću mogućnost ostvariti svoja prava u fazi reprodukcije tih sastojaka sorte.

18. Nakon što je zaključila da nema zastare, Audiencia (Provincijski sud, Španjolska), kojoj je podnesena žalba protiv te presude, odbila je žalbu o meritumu jer je A. J. Martínez Sanchís predmetne sadnice kupio u objektu otvorenom za javnost prije dodjele oplemenjivačkih prava na biljnu sortu te je pravno bila riječ o zakonitoj kupnji. U tim je okolnostima, prema mišljenju tog suda, A. J. Martínez Sanchís bio zaštićen člankom 85. španjolskog Trgovačkog zakonika.

19. CVVP je protiv presude u žalbenom postupku podnio žalbu u kasacijskom postupku pred Tribunalom Supremo (Vrhovni sud). Taj je sud Odlukom od 6. ožujka 2018., koju je Sud zaprimio 7. ožujka 2018., odlučio prekinuti postupak i Sudu postaviti sljedeća prethodna pitanja:

„1. U slučaju u kojem je poljoprivrednik od rasadnika (objekta treće osobe) kupio sadnice biljne sorte te ih je posadio prije nego što je dodjela oplemenjivačkih prava u pogledu te sorte počela proizvoditi učinke, moraju li, kako bi kasnija djelatnost poljoprivrednika koja se sastoji od budućih berbi plodova voća s drveća bila obuhvaćena s *ius prohibendi* iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94, biti ispunjeni uvjeti iz stavka 3. tog članka jer je riječ o ‚požetom ili pobranom materijalu'? Ili valja razumjeti da ta djelatnost berbe predstavlja proizvodnju ili umnažanje sorte, pa je riječ o ‚požetom ili pobranom materijalu', te zabrana toga od strane nositelja oplemenjivačkih prava na biljnu sortu ne zahtijeva ispunjenje uvjeta iz stavka 3. [navedenog članka]?

2. Je li u skladu s člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 2100/94 tumačenje prema kojem se sustav stupnjevane zaštite odnosi na bilo koje radnje opisane u stavku 2. [članka 13. te uredbe] koje se odnose na ‚požeti ili pobrani materijal', pa i na samu berbu, ili samo na radnje koje se obavljaju nakon proizvodnje tog požetog ili pobranog materijala, kao što bi moglo biti skladištenje ili stavljanje na tržište?

3. Je li u slučaju primjene sustava proširenja stupnjevane zaštite na ‚požeti ili pobrani materijal' iz članka 13. stavka 3. Uredbe br. 2100/94, kako bi se ispunio prvi uvjet, potrebno da su sadnice bile kupljene nakon što je nositelj dobio oplemenjivačka prava na biljnu sortu Zajednice ili je dovoljno da on tada ima samo privremenu zaštitu jer je kupnja izvršena u razdoblju između objave zahtjeva i trenutka kad je dodjela oplemenjivačkih prava na biljnu sortu počela proizvoditi učinke?"

20. Pisana očitovanja Sudu podnijeli su CVVP, A. J. Martínez Sanchís, vlada Helenske Republike i Europska komisija. CVVP, vlada Helenske Republike i Komisija saslušani su na raspravi održanoj 16. svibnja 2019. A. J. Martínez Sanchís u pisanom je obliku 15. svibnja 2019. odgovorio na pitanja koja je Sud postavio u svrhu rasprave.

5 U skladu s tom odredbom „[z]ahtjevi na temelju članaka 94. i 95. zastarijevaju tri godine od konačne dodjele oplemenjivačkog prava na biljnu sortu Zajednice i od saznanja nositelja o djelu i o identitetu odgovorne stranke ili, u nedostatku takvog saznanja, 30 godina od učinjenog predmetnog djela".

IV. Analiza

A. Prvo i drugo pitanje

21. Prva dva prethodna pitanja, koja ću ispitati zajedno, odnose se na utvrđivanje područjâ primjene članka 13. stavaka 2. i 3. Uredbe br. 2100/94.

22. Tim se odredbama utvrđuju učinci oplemenjivačkog prava na biljnu sortu time što se uvodi sustav „stupnjevane zaštite", koji se sastoji od sustava „primarne zaštite" koji se odnosi na sastojke sorte i od sustava „sekundarne zaštite" u pogledu proizvoda dobivenog od požetog ili pobranog materijala[6].

23. Na temelju tog sustava, za sve je radnje iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94 potrebno, s jedne strane, odobrenje nositelja oplemenjivačkog prava ako se one odnose na same *sastojke sorte*[7]. Pojam „sastojak sorte" u smislu članka 5. stavka 3. te uredbe znači „cijele biljke" i „dijelov[i] biljaka sve dok takvi dijelovi mogu proizvesti cijele biljke".

24. S druge strane, člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 2100/94 određuje se da se, kad se radnje navedene u stavku 2. tog članka odnose na *požeti ili pobrani materijal*, odobrenje nositelja zahtijeva samo ako su ispunjena oba uvjeta. Kao prvo, proizvod dobiven od požetog ili pobranog materijala treba biti dobiven neovlaštenim korištenjem sastojaka sorte[8]. Kao drugo, oplemenjivač treba biti lišen odgovarajuće mogućnosti ostvarivanja svojeg prava na te sastojke sorte.

25. Tako opisani sustavi primarne i sekundarne zaštite odgovaraju sustavima zaštite „reprodukcijskog materijala" i „požetog ili pobranog materijala" koji su uvedeni člankom 14. stavcima 1. i 2. Konvencije UPOV i čiji je tekst u velikom dijelu preuzet u Uredbi br. 2100/94. Kao što proizlazi iz pripremnih akata te uredbe i njezina teksta, sustav koji je njome predviđen temelji se na sustavu uvedenom Konvencijom UPOV[9]. Elementi tumačenja povezani s tom konvencijom stoga su također relevantni za tumačenje navedene uredbe.

26. S obzirom na to, sud koji je uputio zahtjev svojim prvim i drugim pitanjem želi znati jesu li radnje *sadnje* drveća zaštićene sorte i *berbe plodova* tog drveća obuhvaćene sustavom primarne zaštite uspostavljenim u članku 13. stavku 2. Uredbe 2100/94[10], tako da je za njih potrebno odobrenje nositelja oplemenjivačkih prava, neovisno o tome jesu li ispunjeni uvjeti navedeni u stavku 3. tog članka[11].

6 Vidjeti presudu od 20. listopada 2011., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, t. 26.). Štoviše, člankom 13. stavkom 4. Uredbe br. 2100/94 utvrđuje se sustav koji se može opisati kao „tercijarna zaštita" koja se odnosi na proizvode dobivene izravno od reprodukcijskog ili ubranog materijala zaštićene sorte. Taj sustav nije povezan s ovim predmetom.

7 Pojam „nositelj" oplemenjivačkih prava na biljnu sortu Zajednice, upotrijebljen u članku 13. stavcima 1. do 4. Uredbe br. 2100/94, razlikuje se od pojma „oplemenjivač" koji je u članku 11. te uredbe definiran kao „[o]soba koja je oplemenila ili otkrila i razvila sortu, ili njegov pravni sljednik". Osoba koja je otkrila i razvila sortu odgovara samo definiciji „oplemenjivača" prije dodjele oplemenjivačkih prava, nakon koje postaje i „nositelj" oplemenjivačkih prava.

8 Kao što su to istaknuli CVVP i Komisija, prvi uvjet predviđen člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 2100/94 može se smatrati posebnim izrazom općeg pravila iscrpljenja iz njezina članka 16. U skladu s tom odredbom „[o]plemenjivačko pravo na biljnu sortu Zajednice ne obuhvaća radnje u pogledu bilo kojeg materijala zaštićene sorte […], koje je stavljeno na raspolaganje drugim osobama od strane nositelja ili uz njegovu suglasnost, u bilo kojem dijelu Zajednice, ili bilo koji materijal izveden iz navedenog materijala", osim ako takve radnje uključuju daljnje umnažanje (koje nije namjeravano pri stavljanju na raspolaganje) predmetnih sastojaka sorte ili izvoz tih sastojaka sorte, u svrhe različite od konačne potrošnje, u treću zemlju u kojoj nisu zaštićeni.

9 Vidjeti Prijedlog uredbe Vijeća (EEZ) od 30. kolovoza 1990. o oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu Zajednice, [COM(90) 347 *final*, str. 2.]. Vidjeti također dvadeset devetu uvodnu izjavu Uredbe br. 2100/94.

10 Pojam „sadnja" u tom kontekstu označava nasad sastojka sorte, kao i sve radnje održavanja tog sastojka čiji je cilj maksimalna proizvodnja cvijeća ili plodova.

11 Pod uvjetom da, naravno, to pravo nije iscrpljeno na temelju članka 16. Uredbe br. 2100/94. CVVP u ovom slučaju tvrdi, a da druge zainteresirane osobe to ne osporavaju, da pravo nositelja nije iscrpljeno s obzirom na to da nije pristao na to da rasadnik umnaža mandarine sorte Nadorcott.

27. Štoviše, kako bi se riješio glavni postupak, predmet je tih pitanja utvrditi jesu li radnje *stavljanja na tržište* tako ubranih *plodova* obuhvaćene sustavom sekundarne zaštite uvedenim člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 2100/94, iako je prodaja sadnica A. J. Martínezu Sanchísu izvršena prije dodjele oplemenjivačkih prava. Potonja je problematika povezana s trećim prethodnim pitanjem, zbog čega ću je razmotriti u drugom dijelu svoje analize [12].

28. Prema mišljenju CVVP-a, sadnja zaštićenih sastojaka sorte i branje njihovih plodova radnje su „proizvodnje" tih sastojaka obuhvaćene primarnom zaštitom predviđenom u članku 13. stavku 2. točki (a) Uredbe br. 2100/94. Suprotno tomu, A. J. Martínez Sanchís, vlada Helenske Republike i Komisija smatraju da se ni sadnja ni berba plodova zaštićenih sastojaka sorte ne mogu usporediti s radnjama počinjenima u pogledu tih sastojaka obuhvaćenih područjem primjene sustava primarne zaštite koji je uveden člankom 13. stavkom 2. te uredbe.

29. Slažem se s potonjim stajalištem.

30. U tom pogledu, *tekst* članka 13. stavka 2. točke (a) Uredbe br. 2100/94, u dijelu u kojem upućuje na radnje proizvodnje ili reprodukcije u vezi sa sastojcima sorte, za razliku od požetog ili pobranog materijala iz stavka 3. tog članka, označava, u skladu s uobičajenom upotrebom tih izraza, radnje kojima se ne proizvode plodovi, nego novi sastojci sorte.

31. U tom se pogledu ne može prihvatiti argumentacija CVVP-a prema kojoj pojam „proizvodnja" nužno obuhvaća radnje sadnje i berbe plodova, osim ako se tom pojmu ne oduzima vlastiti sadržaj različit od sadržaja pojma „reprodukcija" upotrijebljenog u istoj odredbi. Prema mojem mišljenju, zajedničkom upotrebom tih dvaju izraza samo se želi istaknuti da radnje iz članka 13. stavka 2. točke (a) Uredbe br. 2100/94 obuhvaćaju i bespolno razmnožavanje biljnih sastojaka (osobito cijepljenjem [13]) i umnažanje stvaranjem novog genetskog materijala [14].

32. Osim toga, *nastanak* Konvencije UPOV, u verziji koja je revidirana 1991., upućuje na nastojanje njezinih autora da korištenje reprodukcijskog materijala u svrhu proizvodnje uroda ne uključe među radnje čije poduzimanje podliježe odobrenju oplemenjivača. Međutim, to je uključivanje u tom smislu posebno navedeno u članku 14. stavku 1. točki (a) te konvencije kako ga je UPOV prvotno predložio [15], što je navod koji bi uostalom bio beskoristan da pojam „proizvodnja", koji je u njemu također naveden, već obuhvaća takvo korištenje [16].

33. U tom je pogledu više prijedloga izmjena, čiji je cilj bio poduprijeti umetanje korištenja reprodukcijskog materijala u svrhu proizvodnje rezanog cvijeća ili plodova među radnje iz članka 14. stavka 1. točke (a) Konvencije UPOV, tijekom diplomatske konferencije koja je prethodila njezinu donošenju nadahnulo osnivanje radne skupine ovlaštene za ispitivanje te problematike [17]. Kao što je Komisija to istaknula na raspravi, ta radna skupina, a potom i autori Konvencije UPOV odbili su te prijedloge.

12 Vidjeti točke 42. i 43. ovog mišljenja.

13 Stoga, da je A. J. Martínez Sanchís drveće sorte Nadorcott razmnožavao cijepljenjem, kao što je to u skladu s odlukom kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku tvrdio CVVP u svojoj tužbi i podložno provjeri suda koji je uputio zahtjev, CVVP bi se protiv njega mogao pozvati na primarnu zaštitu predviđenu člankom 13. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 2100/94. U tom pogledu napominjem da CVVP u okviru postupka pred Sudom više nije iznio slične navode i da A. J. Martínez Sanchís osporava da je provodio ikakvo umnažanje tih sastojaka sorte.

14 Vidjeti u tom smislu Würtenberger, G., van der Kooij, P., Kiewiet, B., i Ekvad, M., *European Union Plant Variety Protection*, 2. izd., Oxford University Press, Oxford, 2015., str. 128.

15 Vidjeti članak 14. stavak 1. točku (a) podtočku viii. osnovnog prijedloga koji je sastavio UPOV (akti diplomatske konferencije za reviziju Međunarodne konvencije za zaštitu novih biljnih sorti, Ženeva, 1991. (u daljnjem tekstu: akti diplomatske konferencije iz 1991.), osnovne dokumente, str. 28., kao i sažete preglede, t. 859. do 876.).

16 Vidjeti u tom pogledu osobito akte diplomatske konferencije iz 1991., sažete preglede, t. 1024. i 1534.2.

17 Akti diplomatske konferencije iz 1991., sažeti pregledi, t. 1005. do 1030.

34. Suprotno tomu, odlučeno je da će se u članku 14. stavku 1. točki (b) Konvencije UPOV (čiji je sadržaj preuzet u zadnjoj rečenici članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94) oplemenjivaču priznati mogućnost da odobrenje radnji za koje je potrebna njegova suglasnost podvrgne određenim uvjetima i ugovornim ograničenjima [18]. Oni se mogu odnositi, među ostalim, na uvjete sadnje i berbe plodova biljnih sastojaka čije umnažanje podliježe odobrenju oplemenjivača [19].

35. Stoga se člankom 14. stavkom 1. točkom (a) Konvencije UPOV i člankom 13. stavkom 2. Uredbe br. 2100/94 nositelju oplemenjivačkih prava ne dodjeljuje nikakvo pravo zabrane samog iskorištavanja sastojaka sorte u svrhu proizvodnje uroda. Kao što je to Međunarodna zajednica oplemenjivača ukrasnog bilja i voćaka bespolnim razmnožavanjem (CIOPORA) utvrdila „sa žaljenjem i gorčinom" u odgovoru na tako donesenu odluku tijekom diplomatske konferencije, u članku 14. stavku 2. Konvencije UPOV (kojemu, podsjećam, odgovara članak 13. stavak 3. Uredbe br. 2100/94) „oplemenjivaču se putem rezanog cvijeća ili ploda samo pruža neizravno sredstvo za *a posteriori* praćenje reprodukcijskog materijala koji ne može pratiti na temelju članka [14. stavka 1. točke (a) te konvencije]" [20].

36. S obzirom na prethodno navedeno, smatram da radnje sadnje zaštićenih sastojaka sorte i berbe njihovih plodova nisu obuhvaćene kategorijama radnji u pogledu sastojaka sorte iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94. Stoga nositelj nema pravo pozivati se na primarnu zaštitu uvedenu tom odredbom protiv poljoprivrednika koji je poduzeo takve radnje. Međutim, nositelj se može pozivati na sekundarnu zaštitu predviđenu člankom 13. stavkom 3. te uredbe kako bi se u pogledu proizvoda dobivenog od požetog ili pobranog materijala protivio poduzimanju radnji navedenih u stavku 2. tog članka (kao što je stavljanje na tržište plodova), pod uvjetom da su ispunjena dva uvjeta iz stavka 3. navedenog članka [21].

B. Treće pitanje

37. Treće prethodno pitanje odnosi se na povezanost sustava sekundarne zaštite predviđenog u članku 13. stavku 3. Uredbe br. 2100/94 i sustava privremene zaštite uvedenog člankom 95. te uredbe. Sud koji je uputio zahtjev tim pitanjem pita treba li se, kako bi bio ispunjen prvi uvjet iz članka 13. stavka 3. navedene uredbe, prema kojem proizvod dobiven od požetog ili pobranog materijala treba biti dobiven „neovlaštenim korištenjem" zaštićenih sastojaka sorte, kupnja sadnica izvršiti nakon dodjele oplemenjivačkih prava.

38. Najprije smatram korisnim istaknuti razliku koja je Uredbom br. 2100/94 uvedena između sustava „privremene zaštite" i sustava „konačne zaštite" biljnih sorti.

18 Akti diplomatske konferencije iz 1991., sažeti pregledi, t. 1529.2, 1529.3. i 1543. Vidjeti također izvješće radne skupine koje se nalazi među dokumentima konferencije (akti diplomatske konferencije iz 1991., str. 145. do 148.).

19 Na primjer, u predmetu u kojem je donesena presuda od 20. listopada 2011., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, t. 10.), sporazumi između oplemenjivača zaštićene sorte stabala jabuka i članova mreže za stavljanje na tržište plodova te sorte sadržavali su „specifikacije" kojima se predviđaju ograničenja u pogledu, među ostalim, proizvodnje tih plodova.

20 Akti diplomatske konferencije iz 1991., sažeti pregledi, t. 1534.3.

21 Taj zaključak ne dovodi u pitanje pravo nositelja, na koje su uputili CVVP, A. J. Martínez Sanchís i Komisija, da se protivi radnjama iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94 koje su počinjene u pogledu proizvoda dobivenog od požetog ili pobranog materijala, čak i kad uvjeti iz stavka 3. tog članka nisu ispunjeni, pod uvjetom da proizvod dobiven od požetog ili pobranog materijala može poslužiti za reprodukciju (vidjeti u tom pogledu Vijeće UPOV-a, „Napomene s objašnjenjima radnji u odnosu na ubrani materijal u skladu s aktom iz 1991. Konvencije UPOV", 24. listopada 2013. (u daljnjem tekstu: napomene s objašnjenjima radnji u odnosu na ubrani materijal), str. 4., t. 3.). U takvom je slučaju proizvod dobiven od požetog ili pobranog materijala zapravo i „sastojak sorte" kako je definiran u članku 5. stavku 3. te uredbe. Međutim, prava nositelja ograničena su člankom 14. stavkom 1. navedene uredbe, na temelju kojeg je, „[n]eovisno o članku 13. stavku 2., za potrebe očuvanja poljoprivredne proizvodnje poljoprivrednicima […] dopušteno da u svrhu reprodukcije na polju na vlastitom poljoprivrednom imanju koriste proizvode dobivene od požetog ili pobranog materijala koje su dobili sadnjom, na vlastitom poljoprivrednom imanju, reprodukcijskog materijala sorte drukčije od hibrida ili sintetičke sorte koja je obuhvaćena oplemenjivačkim pravom na biljnu sortu Zajednice". U ovom je slučaju CVVP pojasnio da plodovi sorte Nadorcott ne mogu poslužiti za stvaranje novog drveća te sorte jer se ona mogu dobiti samo tehnikama bespolne reprodukcije kao što je cijepljenje.

39. Ti se sustavi odnose na pravna sredstva kojima oplemenjivač raspolaže u slučaju da treća osoba poduzme radnje iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94. U skladu s člankom 94. stavkom 1. točkom (a) te uredbe, oplemenjivač može tužiti za prestanak povrede i/ili za plaćanje razumne naknade svaku osobu koja je takvo djelo bez njegova odobrenja poduzela nakon dodjele oplemenjivačkih prava na predmetnu biljnu sortu. Člankom 95. te uredbe predviđa se da se od osobe, koja u vremenu između objavljivanja zahtjeva i dodjele oplemenjivačkih prava (u daljnjem tekstu: razdoblje privremene zaštite) izvrši djelo „koje bi joj bilo zabranjeno izvršiti nakon [tog] priznanja", može zahtijevati samo plaćanje razumne naknade [22].

40. Što se tiče tumačenja članka 13. stavka 3. Uredbe br. 2100/94, nijedna od zainteresiranih osoba koje su podnijele očitovanja Sudu ne osporava, *kao prvo*, da pojam „korištenje" koji je u njemu upotrijebljen upućuje na poduzimanje radnje iz stavka 2. tog članka [23]. Taj se zaključak može lako shvatiti s obzirom na cilj i opću strukturu sustava stupnjevane zaštite uvedenog tim odredbama. Naime, tim se sustavom oplemenjivaču nastoji omogućiti da ostvari svoja prava na plodove dobivene iz zaštićenih sastojaka sorte ako osobu koja je počinila radnju iz stavka 2. navedenog članka nije mogao tužiti u pogledu samih sastojaka sorte [24].

41. U ovom se slučaju radnje iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94 u pogledu sastojaka sorte, čiji je datum izvršenja relevantan za provjeru je li se poštovao prvi uvjet predviđen stavkom 3. tog članka, sastoje od umnažanja i stavljanja na tržište tih sadnica koje je izvršio rasadnik (tomu odgovara izraz „sadnice bile kupljene" naveden u tekstu trećeg prethodnog pitanja). Suprotno tomu, iz odgovora koji predlažem na prvo i drugo prethodno pitanje proizlazi da se sadnja drveća i berba njihovih plodova ne mogu usporediti s radnjama u pogledu sastojaka sorte u smislu članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94.

42. Tu je vidljiva povezanost između, s jedne strane, tih dvaju pitanja i, s druge strane, trećeg pitanja suda koji je uputio zahtjev. Naime, svojom argumentacijom razvijenom u odgovoru na prvo i drugo prethodno pitanje CVVP želi utvrditi da je prvi uvjet iz članka 13. stavka 3. Uredbe br. 2100/94 u ovom slučaju ispunjen u pogledu radnji stavljanja na tržište plodova nakon dodjele oplemenjivačkih prava, *neovisno o odgovoru koji će Sud dati na treće prethodno pitanje*.

43. Pristup CVVP-a objašnjava se činjenicom da je, dok je rasadnik umnažanje i prodaju mandarina izvršio tijekom razdoblja privremene zaštite, poljoprivrednik radnje sadnje tog drveća i berbe njihovih plodova nastavio nakon dodjele oplemenjivačkih prava. Time što potonje radnje uspoređuje s radnjama „proizvodnje" sastojaka sorte obuhvaćenima primarnom zaštitom predviđenom u članku 13. stavku 2. točki (a) Uredbe br. 2100/94, CVVP tvrdi da su sadnja mandarina i berba njihovih plodova činile „neovlašteno korištenje" zaštićenih sastojaka sorte u smislu stavka 3. tog članka, iako taj pojam obuhvaća samo radnje koje su u pogledu tih sastojaka poduzete nakon dodjele oplemenjivačkih prava.

44. Tu argumentaciju treba odbiti zbog razloga navedenih u mojoj analizi prvog i drugog prethodnog pitanja.

45. *Kao drugo*, suprotno tomu, zainteresirane osobe koje su podnijele očitovanja Sudu ne slažu se u pogledu značenja izraza „neovlašteno" upotrijebljenog u članku 13. stavku 3. Uredbe br. 2100/94.

22 Tom se uredbom provodi obveza, koju ugovorne stranke Konvencije UPOV imaju na temelju članka 13. te konvencije, osiguravanja „mjer[a] radi zaštite interesa oplemenjivača tijekom razdoblja od podnošenja ili objave zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava do dodjele tog prava".

23 Vidjeti u tom smislu, što se tiče odgovarajuće odredbe iz članka 14. stavka 2. Konvencije UPOV, Vijeće UPOV-a, „Smjernice za izradu zakona na temelju akta iz 1991. Konvencije UPOV", 6. travnja 2017. (u daljnjem tekstu: smjernice Vijeća UPOV-a), str. 57.

24 Vidjeti također u tom pogledu akte diplomatske konferencije iz 1991., sažete preglede, t. 915. do 934.

46. S jedne strane, prema mišljenju CVVP-a, do neovlaštenog korištenja sastojaka sorte dolazi svaki put kad je radnja iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94 počinjena bez suglasnosti oplemenjivača. CVVP napominje da oplemenjivač tijekom razdoblja privremene zaštite nije ovlašten zabraniti poduzimanje takve radnje s obzirom na to da na temelju članka 95. te uredbe može tražiti samo razumnu naknadu. Stoga svaka radnja te vrste koja je počinjena tijekom tog razdoblja čini neovlašteno korištenje, čak i kad je oplemenjivaču isplaćena razumna naknada, s obzirom na to da on nije mogao dati suglasnost za njezino poduzimanje [25].

47. S druge strane, A. J. Martínez Sanchís i Komisija u biti tvrde da se radnje navedene u članku 13. stavku 2. Uredbe br. 2100/94, s obzirom na to da za njih nije potrebno odobrenje oplemenjivača tijekom razdoblja privremene zaštite, ne mogu kvalificirati kao „neovlašteno korištenje" sastojaka sorte ako su izvršene tijekom tog razdoblja. Podredno, Komisija tvrdi, kao u biti i vlada Helenske Republike, da se navedene radnje, ako su počinjene tijekom razdoblja privremene zaštite, moraju smatrati neovlaštenima ako nisu dovele do plaćanja razumne naknade [26].

48. Osnovanost stajališta koje A. J. Martínez Sanchís i Komisija zagovaraju primarno prema mojem mišljenju nedvojbeno proizlazi iz opće strukture sustava privremene zaštite i sustava sekundarne zaštite.

49. U tom pogledu podsjećam da su prava koja se člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 2100/94 nositelju dodjeljuju u pogledu požetog ili pobranog materijala podredna, u smislu da se na njih protiv osobe (u ovom slučaju rasadnika) koja je poduzela jednu ili više radnji iz stavka 2. tog članka (u ovom slučaju umnažanje i stavljanje na tržište) u pogledu zaštićenih sastojaka sorte može pozivati samo u situacijama u kojima oplemenjivač nije mogao ostvariti svoja prava na temelju te odredbe [27].

50. U tom mi se pogledu čini da pojam „neovlašteno korištenje" ima smisla samo ako je jedna od radnji navedenih u članku 13. stavku 2. Uredbe br. 2100/94 počinjena u pogledu sastojaka sorte bez odobrenja oplemenjivača, *iako je to odobrenje bilo potrebno*. Stoga oplemenjivač može ostvariti svoja prava na proizvod dobiven od požetog ili pobranog materijala samo kad je povrijeđena obveza dobivanja njegove suglasnosti.

51. Međutim, člankom 95. Uredbe br. 2100/94 ne uvodi se sustav prethodnog odobrenja, nego samo sustav plaćanja naknade oplemenjivaču [28]. Tijekom razdoblja privremene zaštite oplemenjivač nije ovlašten zabraniti radnje navedene u članku 13. stavku 2. te uredbe. Stoga se njihovo poduzimanje, čak i kad nije popraćeno plaćanjem razumne naknade, ne može usporediti s neovlaštenim korištenjem zaštićenog sastojka sorte jer njime nije povrijeđena nikakva obveza prethodnog odobrenja.

52. U tom se pogledu člankom 95. Uredbe br. 2100/94 predviđa da oplemenjivač „može zahtijevati" razumnu naknadu od svake osobe koja je izvršila „djelo koje bi joj bilo zabranjeno izvršiti nakon [razdoblja privremene zaštite]". U tom se tekstu ističe da ni za jednu radnju, neovisno o tome odnosi li se na sastojke sorte ili na požeti ili pobrani materijal, nije potrebno odobrenje oplemenjivača prije dodjele konačne zaštite. Također se ističe da, tijekom razdoblja privremene zaštite, neplaćanjem

25 Drugim riječima, CVVP smatra da plaćanje razumne naknade za poduzimanje radnje iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94 u pogledu sastojaka sorte na koje se odnosi zahtjev za dodjelu oplemenjivačkih prava ne iscrpljuje prava nositelja na te sastojke ni na požeti ili pobrani materijal dobiven od tih sastojaka (vidjeti u tom pogledu bilješku 8. ovog mišljenja).

26 Komisija je, iako je u svojim pisanim očitovanjima zagovarala samo taj pristup, na raspravi pojasnila da ga zagovara samo podredno.

27 Vidjeti točke 35. i 40. ovog mišljenja.

28 Taj se sustav temelji na sustavu predviđenom u članku 13. Konvencije UPOV. Što se tiče nastanka te odredbe, napominjem da je privremena zaštita, koja je najprije bila samo mogućnost prepuštena diskreciji država stranaka Konvencije UPOV, postala obvezna tek nakon njezine revizije 1991. U pripremnim aktima koji su prethodili toj reviziji ne daju se nikakva pojašnjenja u pogledu odnosa između, s jedne strane, privremene zaštite i, s druge strane, sekundarne zaštite, koja je također uvedena tom prilikom.

razumne naknade oplemenjivaču predmetna radnja ne postaje nezakonita kao takva [29]. Učinci privremene zaštite stoga su u suprotnosti s učincima konačne zaštite koja je predviđena u članku 94. stavku 1. točki (a) te uredbe i na koju se može pozvati protiv svake osobe koja počini jedno od djela određenih u članku 13. stavku 2. navedene uredbe, „a da nema pravo to učiniti".

53. Štoviše, u skladu s člankom 19. stavkom 1. Uredbe br. 2100/94 [30], vrijeme trajanja oplemenjivačkog prava na biljnu sortu počinje teći *od dodjele prava*. Ta se zaštita iz tog gledišta razlikuje od zaštite koja proizlazi iz europskog patenta, čije se trajanje računa *od datuma podnošenja prijave* [31]. Prema mojem mišljenju, činjenica da se razdoblje privremene zaštite biljnih sorti ne oduzima od trajanja konačne zaštite, nego joj se dodaje kao zasebna zaštita u interesu oplemenjivača, pridonosi opravdanju toga da se područje primjene privremene zaštite razlikuje od područja primjene konačne zaštite, pri čemu se samo potonja zaštita odnosi na radnje počinjene u pogledu požetog ili pobranog materijala s obzirom na prvi uvjet iz članka 13. stavka 3. Uredbe br. 2100/94.

54. Uostalom, tumačenje koje zagovaram potkrijepljeno je određenim dokumentima s objašnjenjima koje je donijelo Vijeće UPOV-a [32]. U skladu s tim dokumentima, pojam „neovlaštena uporaba" u smislu članka 14. stavka 2. Konvencije UPOV označava „radnje u odnosu na reprodukcijski materijal za koje je potrebno odobrenje nositelja prava oplemenjivača […], ali koje su počinjene bez takvog odobrenja" [33]. Vijeće UPOV-a u njima pojašnjava da poduzimanje neovlaštenih radnji pretpostavlja da je to pravo „dodijeljeno i da je na snazi".

55. S obzirom na ta razmatranja, smatram da članak 13. stavak 3. Uredbe br. 2100/94 štiti nositelja samo ako su radnje iz stavka 2. tog članka u pogledu sastojaka sorte izvršene bez njegova odobrenja *nakon dodjele oplemenjivačkih prava*.

56. To tumačenje nije dovedeno u pitanje činjenicom, koju je istaknuo CVVP, da ekonomska vrijednost sorti voćnih vrsta kao što je ona u glavnom postupku proizlazi isključivo iz njihove sposobnosti proizvodnje plodova. Naime, ta činjenica ne može dovesti u pitanje strukturu sustava zaštite oplemenjivačkih prava na biljnu sortu koji se sastoji, najprije, od sustava primarne zaštite sastojaka sorte i, podredno, ako oplemenjivač nije mogao ostvariti svoje pravo na primarnu zaštitu, od sustava sekundarne zaštite požetog ili pobranog materijala. U okviru tog sustava stupnjevane zaštite, ekonomska vrijednost povezana s mogućnošću berbe plodova sastojaka sorte tijekom godina može se odraziti u iznosu naknade („royalties") koji oplemenjivač određuje za radnje iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94 poduzete u pogledu tih samih sastojaka.

29 Može se utvrditi određena sličnost sa sustavom uvedenim člankom 5. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL 2001., L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.). Na temelju te odredbe države članice mogu predvidjeti iznimku od prava reproduciranja koje ima nositelj autorskog prava kako bi se omogućilo reproduciranje za privatnu uporabu, uz uvjet da nositelj prava dobije pravičnu naknadu. U presudi od 21. travnja 2016., Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, t. 48.), Sud je presudio da je, kad država članica primjenjuje tu mogućnost, umnožavanje za privatnu uporabu, iako zahtijeva plaćanje pravične naknade nositelju autorskog prava, dopušteno na temelju nacionalnog prava.

30 U toj se odredbi preuzima sadržaj članka 19. stavka 2. Konvencije UPOV.

31 Vidjeti članak 63. stavak 1. Konvencije o priznavanju europskih patenata, potpisane u Münchenu 5. listopada 1973., kako je revidirana 2000.

32 Napomene s objašnjenjima radnji u odnosu na ubrani materijal, str. 4. t. 4., kao i smjernice Vijeća UPOV-a, str. 57. Iako nisu obvezujući, u tim se dokumentima pružaju korisne smjernice o tumačenju Konvencije UPOV i odgovarajućih odredbi Uredbe br. 2100/94.

33 Takve su radnje također neovlaštene ako nisu poduzete u skladu s uvjetima i eventualnim ograničenjima koje je nositelj utvrdio u svojem odobrenju na temelju članka 14. stavka 1. točke (b) Konvencije UPOV. Vidjeti smjernice Vijeća UPOV-a, str. 57. Međutim, čini mi se da iz analogne primjene rasuđivanja iz presude od 20. listopada 2011., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, t. 41. do 43.) proizlazi da samo povrede uvjeta i ugovornih ograničenja koje se izravno odnose na ključne elemente zaštite mogu utjecati na suglasnost nositelja oplemenjivačkih prava u svrhu primjene članka 13. stavka 3. Uredbe br. 2100/94.

57. Ovdje predloženo tumačenje ne može dovesti u pitanje ni argumentacija, koju je također iznio CVVP, prema kojoj to tumačenje svim zainteresiranim osobama omogućuje reprodukciju sastojaka sorte u razdoblju privremene zaštite, a stoga i njihovo daljnje iskorištavanje, a da se pritom ne plaća naknada oplemenjivaču. Naime, činjenica da oplemenjivač ne može ostvariti svoja prava na proizvod dobiven od požetog ili pobranog materijala na temelju članka 13. stavka 3. Uredbe br. 2100/94 ne sprečava ga da od rasadničara koji je umnožio i prodao sastojke sorte traži razumnu naknadu.

58. Točno je da se ta zaštita može pokazati bespredmetnom ako oplemenjivač ne može ostvariti svoja prava u odnosu na tog rasadničara. Međutim, čini mi se da je takva posljedica svojstvena ravnoteži koja se sustavom privremene zaštite uspostavlja između interesa, s jedne strane, oplemenjivača i, s druge strane, kupca sastojaka sorte koji su umnoženi i prodani tijekom razdoblja privremene zaštite. Kao što je to u biti istaknula Komisija, ne može se ni na temelju čega smatrati da je namjena tog sustava, iako mu je cilj potaknuti oplemenjivača da trećim osobama sastojke sorte stavi na raspolaganje od objave zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkih prava i da, po potrebi, na temelju toga ostvari poslovnu korist [34], zajamčiti da potonji oplemenjivač ne naiđe ni na kakav rizik ako odluči tako postupiti.

59. Uzimajući u obzir ta razmatranja, prvi uvjet predviđen člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 2100/94 ne može biti ispunjen u situaciji kao što je ona u glavnom postupku.

60. Naime, s jedne strane, s obzirom na to da je rasadnik radnje umnažanja i stavljanja na tržište sastojaka sorte izvršio prije dodjele oplemenjivačkih prava, te radnje ne čine neovlašteno korištenje tih sastojaka u smislu te odredbe.

61. S druge strane, budući da, s obzirom na odgovor koji predlažem na prvo i drugo prethodno pitanje, radnje sadnje i berbe plodova koje je poduzeo poljoprivrednik nisu obuhvaćene područjem primjene članka 13. stavka 2. Uredbe br. 2100/94, te radnje, čak i ako su počinjene nakon dodjele oplemenjivačkih prava, ne mogu dovesti ni do neovlaštenog korištenja sastojaka sorte.

62. Iz toga zaključujem da, ako su sadnice biljne sorte kupljene od rasadnika u vremenu između objavljivanja zahtjeva i dodjele oplemenjivačkih prava na tu sortu Zajednice, kupac može te sadnice slobodno uzgajati tijekom i nakon tog razdoblja, kao i brati i prodavati njihove plodove.

V. Zaključak

63. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) odgovori kako slijedi:

1. Članak 13. stavak 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2100/94 od 27. srpnja 1994. o oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu Zajednice treba tumačiti na način da radnje sadnje sastojaka sorte zaštićene sorte i žetve ili berbe njihovih plodova nisu obuhvaćene kategorijama radnji iz te odredbe čije poduzimanje podliježe odobrenju nositelja oplemenjivačkih prava.

2. Članak 13. stavak 3. Uredbe (EZ) br. 2100/94 treba tumačiti na način da pojam „neovlašteno korištenje” zaštićenih sastojaka sorte ne uključuje radnje u pogledu tih sastojaka, kao što su njihovo umnažanje ili stavljanje na tržište, koje su poduzete u vremenu između objavljivanja zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkih prava na biljnu sortu Zajednice i dodjele tih oplemenjivačkih prava.

34 Vidjeti u tom smislu Würtenberger, G., van der Kooij, P., Kiewiet, B. i Ekvad, M., *European Union Plant Variety Protection*, *op.cit.*, str. 198.